

246. Üllés határa (Csongrád megye) B, Sza, Á, I

Az Üllés és Zsana, valamint Üllés és Ruzsa között létesülő MOL vezetékek kiépítése kapcsán, 2012 januárja és áprilisa között az alábbi lelőhelyeken végeztünk megelőző feltárásokat.

Árpád-dűlő, Rácz Gy.-tanya (KÖH 38435): 2012. március 1–9. között a nyomvonal 60. lelőhelyén dolgoztunk, ahol az 1996-ban zajló régészeti terepbejáráskor szarmata jellegű kerámiatöredékeket találtak.

A lelőhely feltárással érintett, lehumuszolt területe elérte az 569 m²-t. A 44–100 cm között váltakozó humusztakaró alatt, a szürkésfehér iszapos-homokos és a sárga homokos altalajon 5 stratigráfiai egységet figyeltünk meg, melyekhez 4 objektum-számot rendeltünk. A stratigráfiai egységek közül 2 ároknak és 3 gödörnek bizonyult. Korszakhatározó leletanyag 4 objektumból került elő, melyeket az szarmata és a legújabb korhoz kötöttünk. A nyomvonal szakaszán összesen 3 kisebb gödröt tártunk fel. Ezek közül 2 tálszerű, sekélyen az altalajba mélyedő, és 1 legújabb kori, szögletes, meredek falú gödör volt. Ezeket az objektumokat valószínűleg tárolóvermekként használhatták. A feltárás során 2 árok kisebb szakaszát bontottuk ki. Az ásás jellegéből adódóan a feltárt részletek alapján az árok nagyobb összefüggéseit nem láthatjuk világosan. A lelőhely ÉNy-i végére 20 m-es hosszabbítást kértem, mivel a kitérített terület végétől 4 m-re, egy gödör került elő. A hosszabbításban azonban újabb objektum már nem került elő. A feltárás során kiderült, hogy a lelőhely ÉNy-i és DK-i irányban nem folytatódik, ezen a területen további régészeti munka nem szükséges.

Kossuth dűlő 1. lh., Szekeres-tanya (KÖH 38385): 2012. január 9–16. között a nyomvonal 1. lelőhelyén dolgoztunk, ahol a 2010-ben zajló régészeti terepbejáráskor Árpád-kori jellegű kerámiatöredékeket találtak.

A lelőhely feltárással érintett, lehumuszolt területe elérte a 444 m²-t. A 60–90 cm között váltakozó humusztakaró alatt, a sárga homokos altalajon 13 stratigráfiai egységet figyeltünk meg, melyekhez 10 objektumszámot rendeltünk. A stratigráfiai egységek közül 6 ároknak, 6 gödörnek és 1 természetes jelenségnek bizonyult. Korszakhatározó leletanyag 3 objektumból került elő, melyeket az Árpád-korhoz köthetünk. A többi objektumból lelet nem került elő, de a betöltődésük alapján szintén az Árpád-korhoz köthetőek. A nyomvonal szakaszán összesen 6 kisebb gödröt tártunk fel, melyek alakja többnyire kerek vagy ovális. Ezek közül 4 tálszerű, sekélyen az altalajba mélyedő, és 2 darab az ún. meredek falú gödröket képviselte. Ezeket az objektumokat valószínűleg tárolóvermekként használhatták. A feltárás során 6 árok kisebb-nagyobb szakaszát bontottuk ki. Az ásás jellegéből adódóan a feltárt részletek alapján az árok nagyobb összefüggéseit nem láthatjuk világosan. Az objektumok között szuperpozíciót nem tudtunk megfigyelni, ami arra utal, hogy a tanyaszerű telepet egy rövidebb időintervallumban lakhatták. A feltárás során kiderült, hogy a lelőhely ÉNy-i irányban nem folytatódik, itt további régészeti munka nem vált szükségessé. A lelőhely DK-i irányban folytatódott, így ezen a részen további feltárást végeztünk.

A humuszosítás során kiderült, hogy a Kossuth dűlő 1. lelőhely (KÖH 38385) és a Kossuth-dűlő, Szekeres-tanya 10. lelőhely (KÖH 78385) összeér. A fentiek alapján fontosnak tartom a két lelőhely összevonását, és a továbbiakban egy lelőhelyként történő rögzítését.⁶²

Munkatársak: Gera Róbert, Pópity Richárd és Takács Gábor ásatási technikusok.

BENEDEK ANDRÁS

Kossuth dűlő 15. lh. (KÖH 38390): 2012. április 23–26. között a nyomvonal 15. lelőhelyén dolgoztunk, ahol az 1995-ben (Gyucha Attila) és 2007-ben (Balogh Csilla) végzett terepbejáráskor bronzkori és középkori kerámiatöredékek kerültek elő a környezetéből enyhén kiemelkedő, szántóföldi művelés alatt álló területen, amely Üllés belterületétől DNy-ra, 4 km-re található.

A feltárással érintett, lehumuszolt terület 263 m²-t tett ki. Az 50–103 cm vastag humusztakaró alatt, a szürkésfehér iszapos-homokos és a sárga homokos altalajon 5 régészeti korú, pontosabban 2 Árpád-kori gödör és 3 kerítőárok-részlet került elő. Az objektumok jelentős része a nyomvonalszakasz ÉK-i részén csoportosult. A leletanyag díszítetlen fazekak és cserépbográcsok töredékeiből állt. A leletanyag és a feltárás dokumentációja a szegedi Móra Ferenc Múzeumban került végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Benedek András, Pópity Richárd, Takács Gábor és Gera Róbert.

PÓPITY DÁNIEL

Petőfi-dűlő, kiskunmajsai határ II. (KÖH 38398): 2012. február 27. és március 8. között a nyomvonal 20. lelőhelyén dolgoztunk, amely Ülléstől ÉNy-ra, a Kiskunhalasra vezető műúttól mintegy 3 km távolságra fekvő Petőfi-dűlő 185. sz. alatt található tanyától DNy-ra, egy megközelítőleg Ny–K-i irányú dombhát D-i lejtőjének felső részén található. A földrajzi viszonyokat tekintve, a lelőhelyet D-ről egy mélyebb fekvésű ingoványos rész határolja (Dorozsma-Halasi főcsatorna), míg K-i és Ny-i irányban viszonylag egyenletes felszínű a terület. É-i irányban kissé emelkedik a dombhát magassága (a legmagasabb részen található a KÖH 38397 számon nyilvántartott, Üllés 22. lelőhely).

Az ásás során megkutatott 682 m²-ből 277 m² volt régészeti fedett, amelyen összesen 11 objektumot és 19 stratigráfiai egységet különítettünk el. Az egyenletes felszín következtében a területről letermelt humuszvastagság nagyjából a szelvény teljes területén azonos mértékben jelentkezett, átlagban 25–30 cm vastagságban. A növényzettel borított szürke/szürkésbarna színű szerves anyagban gazdag homok eltávolítását követően a sárga, helyenként szürkésfehér homokban szürke, illetve barna színű betöltéssel mutatkoztak a jelenségek foltjai. A régészeti korú jelenségek a szelvény Ny-i részén közepes intenzitásban fordultak elő, míg a középső részen jóval ritkábban helyezkedtek el. A szelvény K-i felében egyáltalán nem találtunk jelenségeket, viszont a jelenlegi humusz alatt megfigyeltünk egy vékony homokréteget (futóhomok).

⁶² A régészeti lelőhelyek központi közhiteles hatósági nyilvántartásában az összevont lelőhely Üllés, Kossuth dűlő 1. lh. (Szekeres-tanya) néven, a 78385 azonosító számon szerepel.

A kibontásra kerülő jelenségek mindegyikéből a késő bronzkorra keltezhető, halomsíros kultúra edénytöredékei, csonthuladéka, valamint néhány fém tárgy és csonteszköze került elő. A telepjelenségek döntő többségét ívelt oldalú és aljú, kisebb-nagyobb méretű gödrök alkották. Ezek közül mind mérete, mind pedig leletanyaga alapján kiemelhető az 5. objektumszámon dokumentált gödörkomplexum. A jelenség felső részén egy terítési réteget dokumentáltunk, amelyben meglehetősen nagy mennyiségű leletanyag fordult elő. A kerámiatöredékek mellett kis méretű ép edények, egy bronztű, a bronzmegmunkálásra utaló bronzdarab és olvadék, különböző csonteszközök, valamint egy magkő is előkerült betöltéséből. A gödrök mellett egy cölöphely, illetve két árok szakasz került feltárássra.

Munkatársak: Gábor László, Olgay János

VARGA SÁNDOR

Rózsa-dűlő, Simon Gy.-tanya II. (KÖH 38508): 2012. március 8. és április 10. között, két szakaszban dolgoztunk a helyszínen. A lelőhely feltárással érintett, lehumusztolt területe elérte a 1444 m²-t. Ebből a régészeti objektumokkal fedett terület 1213 m²-t tett ki. A 30–50 cm között váltakozó humusztakaró alatt, a szürkésfehér homokos altalajon 54 stratigráfiai egységet figyeltünk meg, melyekhez 54 objektumszámot rendeltünk.

A feltárásnál kiderült, hogy a lelőhely összeér a Rózsa-dűlő, Simon Gy.-tanya (KÖH 38507) lelőhellyel.⁶³ Az előbbi Ny-i irányban még mintegy 100 m hosszan tovább is nyúlik. A feltáráson csak a szarmata kor településobjektumai és leletanyaga kerültek elő.

Az előkerült objektumokról a dokumentációs eljárásoknak megfelelő rajzos és fotós dokumentációt készítettünk. A szelvényről a geodéták és a technikusok összesítő térképet készítettek.

PALUCH TIBOR

Vasegerszeg, Családi-erdőtől délre (KÖH 80829)

(Vas megye) Ő, Á, Kk, Kú

A lelőhelyen 2012-ben és 2014-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2014. év jelentései között.

Vasegerszeg, Hermina-tábla III. (KÖH 51052)

(Vas megye) Ő, B, Ró, A, Kk, Kú

A lelőhelyen 2012–2013-ban végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2013. év jelentései között.

Vasegerszeg, Kemény-tábla II., Hermina-tábla I. (KÖH 51049)

(Vas megye) Ő, Kk, Kú

A lelőhelyen 2012-ben és 2014-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2014. év jelentései között.

247. Vasegerszeg, Kertralja (KÖH 80827)

(Vas megye) Kk, Kú

2012 márciusában terepbejárást végeztünk az M86 gyorsforgalmi út tervezett nyomvonalán a Vasegerszeg, Kertralja nevű határreszen, ahol egy eddig ismeretlen lelőhelyet találtunk. A lelőhely Vasegerszeg belterületétől K–DK-re, egy jelentősebb kiemelkedés nélküli területen, természetes vízfolyástól meglehetősen távol helyezkedik el. A K–Ny-i irányban elnyúló, mindössze 60×40 m területű, alacsony intenzitású lelőhelyen néhány 16–18. századi, gyorskorongon formált kerámiatöredéket találtunk.

HORNOK PÉTER

248. Vasvár, Váralja település (KÖH 49180)

(Vas megye) Kö, Kk, Kú

2012. november 27–28-án Vasvár történelmi belvárosban, a Köztársaság téren szakfelügyeltük a Vasvár, Kismákfa és Nagymákfa szennyvízelvezetésének kialakításához kapcsolódó földmunkákat, melyek során a Szentmihályfalvi út 11. sz. bekötésénél a mai felszínhez képest 50 cm-es mélységben barnássárga színű, homokos rétegből középkori és koraiújkor kerámiatöredékeket és vassalakat gyűjtöttünk. A telek belterületén megfigyelt szürkésbarna rétegben szintén kerámiatöredék volt.

A szomszédos ház (Köztársaság tér 1.) bekötésénél 60 cm-es, kevert recens réteg után legalább 120 cm-es mélységig egy szürkésbarna, agyagos-homokos, helyenként paticsos és faszenes réteg volt megfigyelhető, amelyből nagyobb mennyiségű későközépkori és koraiújkor kerámiatöredék származik.

A tulajdonostól megtudott adatok szerint a kertjében a homokos altalaj szintje kb. 50 cm, ez megerősíti azt a megfigyelést, hogy a szennyvízbekötéssel egy beásást vágtak át.

Munkatárs: Kőszegi Ádám régésztechnikus.

PAP ILDIKÓ KATALIN

Vámoscsalád, Alsó Kenderszer (KÖH 43403)

(Vas megye) Á, Kö

A lelőhelyen 2012-ben és 2014-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2014. év jelentései között.

Vámoscsalád, Rába úti-dűlő I. (KÖH 80835)

(Vas megye) Kk

A lelőhelyen 2012-ben és 2014-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2014. év jelentései között.

Vámoscsalád, Rába úti-dűlő II. (KÖH 80837)

(Vas megye) B, A

A lelőhelyen 2012-ben és 2014-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2014. év jelentései között.

⁶³ A régészeti lelőhelyek központi közhiteles hatósági nyilvántartásában az összevont lelőhely Rózsa-dűlő, Simon Gy.-tanya néven, a 38507 azonosítószámon szerepel.